

Zacházení s vězni gestapa

Když jsem připravoval článek o Josefu Reiserovi, překvapilo mne opakování výsledků obviněných vyšetřujícím soudcem ještě před zahájením soudu. Naopak jsem se nedivil, že na stížnosti na špatné zacházení úředníků gestapa nebyl brán zřetel. Když jsem se zajímal o osud Františka Weihraucha, nechápal jsem, proč vůbec nebyl postaven před soud! Později jsem v inventárním seznamu našel dokument, pojednávající o popravách bez soudu. Po válce zajištěný gestapák Bedřich Badelt v něm popsal zejména tajné směrnice Gestapa a odpovědnost vysokých důstojníků.

Za protektorátu podléhali vězni Gestapa (Geheime Staatspolizei, Tajná státní policie) ustanovením německého trestního řádu a v policejní vazbě pravidlům vězeňského řádu. Bezpečnostní složky – Gestapo, SS a SD (Sicherheitsdienst, Bezpečnostní služba) řídil Hlavní říšský bezpečnostní úřad (RSHA). Jeho vedoucím byl u nás nechvalně známý Reinhard Heydrich. RSHA směl vydávat doplňkové směrnice a nařízení k provádění výše uvedených základních předpisů.

Jedna z prvních vyhlášek přísně **zakázala jakékoliv týrání vězňů**. Nařizovala pravidelná školení úředníků a každý musel seznámení se směrnicí pode-

psat.

Tajná směrnice povolovala **zostřený výslech**. Její ustanovení jsou z pohledu těch, kdo je skutečně poznali na vlastní kůži, úsměvná. Zostřený výslech povoloval výkonný ředitel RSHA. Jednalo se o schválení požadovaného počtu (5, 10, 15 ...) ran holí. Použít se směla jen školní rákoska k ranám na zadek v předkloněné poloze. Prakticky to nebyl bič na úředníky, ale na vyšetřované. Povolení zostřeného výslechu muselo být uvedeno na soudním spise a žádný soud v tom případě námitky obviněných na týrání nebral v úvahu. Naopak, nižším úředníkům byl spíše vytýkán příliš malý počet žádostí o zostřený výslech. A skutečnost? Uvádím jen dva případy se vztahem k Žamberku. Spolupracovníka Baria železničáře Vachka při výslechu utloukli k smrti. Čeňka Dolečka museli po výslechu na celu odnést.

Bestialitou zcela výjimečná byla přísně tajná vyhláška, uchovávaná v trezorech vedoucích úřadoven Gestapa – **Sonderbehandlung** (Zvláštní zacházení). Umožňovala obviněné, které nebylo možné postavit před soud, likvidovat zastřelením nebo oběšením v koncentračním táboře.

Navíc umožňovala Gestapu předávat obviněné soudu jako **Rücküberstellungs-Antrag** (navržené

k návratu zpět). Nebyl-li obviněný odsouzen k trestu smrti, musel ho soud po odpykání trestu vrátit Gestapu. To jej pak mohlo poslat na neurčitou dobu do koncentračního tábora na „převýchovu“.

Později byla tato vyhláška doplněna značkami s jednoznačným výkladem: „**X-Y-Z**” – zlikvidovat, „**R. u.**” – návrat nežádoucí a „**T**” – kandidát smrti. U Františka Weihraucha je v hlášení Gestapa o ukončení vyšetřování poznámka, že „**již byl odeslán k zvláštnímu pracovnímu nasazení**”. V Osvětěti „zemřel” dřívě, než byl jeho nadřízený v odboji postaven před soud.

„Zvláštní zacházení” povolovali z titulu svých funkcí Heydrich, Kaltenbrunner a Himmler. Většinu úředníků Gestapa na území Protektorátu Čechy a Morava tvořili sudetští Němci, jejichž výhodou byla znalost češtiny.

Zdroj informací: ABS Praha sign. 52-50-19 a 141-342-12.

Pavel Svědih

Žamberské listy č. 5 / 2011